

Íslenska Gámafélagið ehf.
Gufunesi
112 Reykjavík

Reykjavík 13. júní 2019
UST201901-394/S.I.
08.14.02

Ráðgefandi álit fyrir Íslenska gámafélagið ehf. vegna jarðgerðar á Reyðarfirði

Inngangur og helstu forsendur:

Vísað er til tölvupósts 21. desember 2018 sem og innsendrar umsóknar frá 29. janúar 2019 um ráðgefandi álit til handa Íslenska gámafélagsins ehf. vegna endurnýtingar úrgangs. Endurnýtingaraðgerð umsækjanda breytir lífbrjótanlegum úrgangi frá eldhúsum og mötuneytum í moltu sem nýtist sem jarðvegsbætir.

Fram hefur komið að ekki er verið að breyta neinum markverðum atriðum í ferlinu frá ráðgefandi álitum Umhverfisstofnunar sem gefið var út 19. mars 2018. Einnig var upplýst að eina raunverulega breytingin sem á sér stað er að sama vinnsla og áður var framkvæmd á Gufunesi hefst nú á nýjum stað. Staðsetningin verður að Hjallanesi 10-14, Reyðarfirði. Umsækjandi framvísaði í því sambandi starfsleyfi sem gefið er út af heilbrigðisnefnd Austurlands og gildir það frá 6. maí 2019 til 6. maí 2023.

Umhverfisstofnun telur að virtum þeim upplýsingum sem koma fram hér að ofan að hægt sé að byggja alfarið á því ráðgefandi álitum sem gefið var út 19. mars 2018. Hið nýja álit er samhljóða hinu fyrra í öllum helstu atriðum en staðsetningin er önnur.

Álitnið er byggt á þeim gögnum sem stofnuninni hafa verið afhent og breskum viðmiðum, eins og síðar verður vikið að. Umhverfisstofnun hefur ekki skuldbundið sig til eftirlits með því hvort kröfurnar í þessum viðmiðum standist framvegis. Það er á ábyrgð Íslenska gámafélagsins ehf. að svo verði.

Niðurstaða

Á grundvelli þeirra upplýsinga sem koma fram í umsókn Íslenska gámafélagsins ehf. er það álit Umhverfisstofnunar að sá lífbrjótanlegi úrgangur sem fer í gegnum endurnýtingaraðgerð hjá félaginu hætti að vera úrgangur í skilningi laga nr. 55/2003, um meðhöndlun úrgangs.

Rökstuðningur

Við gerð ráðgefandi álits tekur Umhverfisstofnun einkum mið af eftirfarandi fjórum matsþáttum þegar stofnunin metur hvort tiltekinn úrgangur hættir að vera úrgangur eftir endurnýtingaraðgerð, sbr. 6. gr. reglugerðar nr. 1078/2015, um endurnýtingu úrgangs:

1. Að úrganginum verði breytt í vöru sem hægt sé að setja á markað.
2. Að hægt sé að nota úrganginn sem fer í gegnum endurnýtingaraðgerð á sambærilegan hátt og sambærilega vöru á markaði sem hefur ekki verið unnin úr úrgangi.
3. Að hægt sé að geyma úrganginn sem fer í gegnum endurnýtingaraðgerð og nota hann á þann hátt að hann valdi ekki verri umhverfisáhrifum en sambærileg vara á markaði sem hefur ekki verið unnin úr úrgangi.
4. Að umsækjandi tryggi að varan uppfylli ávallt settar kröfur.

Almennt felur álit Umhverfisstofnunar vegna endurnýtingar úrgangs í sér samanburð á framleiðsluvöru við sambærilega vöru á markaði sem ekki er framleidd úr úrgangi. Hins vegar er erfitt að finna vöru sambærilega moltu sem ekki er framleidd úr úrgangi. Í 6. gr. reglugerðar um endurnýtingu úrgangs (1078/2015) kemur fram að Umhverfisstofnun sé heimilt að líta til tiltækra innlendra viðmiða um lok úrgangsfasa í einstökum EES-ríkjum við vinnslu ráðgefandi álits. Því mun Umhverfisstofnun líta til breskra viðmiða um lok úrgangsfasa fyrir moltu¹ og gæðastaðals fyrir moltu² við yfirferð umsóknar í stað hefðbundins samanburðar við sambærilega vöru.

1. Úrganginum er breytt í vöru sem hægt er að setja á markað

Endurnýtingaraðgerð Íslenska gámafélagsins ehf. breytir lífbrjótanlegum úrgangi frá eldhúsum og mótuneytum í moltu sem nýtist sem jarðvegsbætur. Við vinnslu moltunnar er hreint timburkurl notað sem stoðefni til að koma í veg fyrir lyktarmengun og sem kolefnisgjafi í jarðgerðina. Í umsókn kemur fram að tryggt sé að það timbur sem er notað inniheldur engin hættuleg efni eða málmhluti. Húsdýraáburður í formi dýrasaur er einnig notaður sem stoðefni í ferlinu og nýtist sem hvati til að flýta fyrir niðurbroti. Sá húsadýraáburður sem er notaður fellur í hættuminnsta flokkinn af dýraafurðum sem nota má í moltugerð skv. reglugerð um heilbrigðisreglur að því er varðar aukaafurðir úr dýrum og afleiddar afurðir sem ekki eru ætlaðar til manneldis (674/2017). Í umsókn kemur einnig fram að Matvælastofnun hefur samþykkt notkun á húsdýraáburði í jarðgerð Íslenska gámafélagsins ehf..

Fyrirnefndur lífbrjótanlegur úrgangur er settur í múga á jarðgerðarsvæði Íslenska gámafélagsins ehf. að Hjallanesi 10-14, Reyðarfirði. Múgar þessir eru þakir með dýrasaur og að lokum hreinu timburkurli. Múgum þessum er snúið reglulega sem partur af jarðgerðarferlinu. Hitamælingar eru gerðar til að meta hvenær jarðgerðarferlinu er lokið. Að því loknu er afurðin sigtuð og grófastu aukahlutirnir sigtaðir frá. Þegar moltan er tilbúin er hún geymd á lokuðu geymslsvæði fyrirtækisins. Endurnýtingarferlið fer fram í samræmi við þær kröfur sem gerðar eru í reglugerðum er taka til jarðgerðar og er umsækjandi með starfsleyfi frá Heilbrigðisnefnd Austurlands og rekstrarleyfi fyrir jarðgerð frá Matvælastofnun. Jarðgerð fellur ekki undir ákvæði

¹ Quality Protocol: Compost. End of waste criteria for the production and use of quality compost from source-segregated biodegradable waste. Environment Agency, Northern Ireland Environment Agency & The Waste and Resources Action Programme (WRAP).

² PAS 100:2011 Specification for composted materials. The Waste and Resources Action Programme (WRAP), Association for Organics Recycling & British Standards Institution (BSI).

reglugerðar nr. 888/2015 um skráningu, mat, leyfisveitingu og takmarkanir að því er varðar efni (REACH).

Framleiðsluvaran, molta, nýtist sem jarðvegsbætir þar sem næringarefni í lífbrjótanlega úrganginum skila sér aftur í jarðveginn. Í umsókn kemur fram að almenningur geti sótt sér moltu til einkanota til Íslenska gámafélagsins ehf. Einnig er umsækjandi í samstarfi við skógræktarfélag og sveitarfélag um afhendingu og notkun á moltu. Umhverfisstofnun telur að umsækjandi hafi þar með sýnt að markaður fyrir vöruna sé stöðugur og öruggur.

Umhverfisstofnun telur að umsækjandi hafi fært fullnægjandi rök fyrir því að úrganginum sé breytt í vöru sem hægt er að setja á markað og að moltan uppfylli þar með fyrsta matsþátt álitsins.

2.- 3. Samanburður við sambærilega vöru á markaði sem hefur ekki verið unnin úr úrgangi

Líkt og kemur fram að ofan, þá lítur Umhverfisstofnun til breskra viðmiða um lok úrgangsfasa fyrir moltu¹ og gæðastaðals fyrir moltu² við yfirferð umsóknar í stað hefðbundins samanburðar við sambærilega vöru.

Sá úrgangur sem er endurnýttur í jarðgerðarferlinu er samþykktur í moltugerð skv. fyrrnefndum breskum viðmiðum. Enn fremur þá tryggir umsækjandi að einungis lífbrjótanlegur úrgangur rati inn í endurnýtingarferlið.

Í gæðastaðli fyrir moltugerð sem vísað er til í bresku viðmiðunum kemur fram hvaða efni skuli mæla til að tryggja lágmarksgæði moltu. Krafa um mælingar margra þessara efna er einnig gerð í viðeigandi reglugerðum, starfs- og rekstrarleyfi. Örverusýni eru greind í hverri framleiðsluotu í samræmi við kröfur í reglugerðum en önnur efni eru mæld árlega. Ekki voru greind þau efni í gæðastaðlinum sem ekki eru talin finnast í þeim úrgangi sem endurnýttur er, þ.e.a.s. kadmíum (Cd), króm (Cr), blý (Pb), kvikasilfur (Hg) og nikkell (Ni). Umhverfisstofnun samþykkir rök umsækjanda fyrir því að óþarfi sé að mæla þessi efni þar sem ólíklegt er að þau finnist í lífbrjótanlegum úrgangi frá eldhúsum og mótuneytum, hreinum viði og húsdýraáburði. Íslenska gámafélagið ehf. ber ábyrgð á því að verði gerðar breytingar á samsetningu hráefnis sem gætu síðar kallað á mælingar, muni félagið framkvæma þær.

Samanburður á efnasamsetningu moltu Íslenska gámafélagsins við gæðastaðal sýnir að sú endurnýtingaraðgerð sem framkvæmd er hjá félaginu gefi af sér afurð sem geti staðist þær kröfur sem gerðar eru. Nauðsynlegt er að framleiðsluvaran uppfylli ávallt kröfur gæðastaðalsins.

Umhverfisstofnun telur að umsækjandi hafi fært fullnægjandi rök fyrir því að sú endurnýtingaraðgerð sem framkvæmd er hjá félaginu geti framleitt vöru sem uppfylli kröfur sem gerðar eru í breskum viðmiðum fyrir lok úrgangsfasa og tengdum gæðastaðli fyrir moltu. Einnig telur stofnunin að umsækjandi hafi sýnt fram á að framleiðsluvaran valdi ekki skaðlegum umhverfisáhrifum við framleiðslu eða notkun. Þar með uppfyllir framleiðsluvaran annan og þriðja matsþátt álitsins.

4. Trygging fyrir að vara uppfylli ávallt settar kröfur

Líkt og kemur fram að ofan, þá er mikilvægt að sýna fram á að framleiðsluvaran uppfylli ávallt þær kröfur sem gerðar eru. Tíðar sýnatökur og efnagreiningar á framleiðsluvöru, skilgreindir verkferlar og skýr viðmið við mat á greiningum eru því mikilvæg.

Í umsókn Íslenska gámafélagsins ehf. kemur fram að sá úrgangur sem á að endurnýta sé einungis lífbrjótanlegur úrgangur frá eldhúsum og mótuneytum ásamt hreinu timburkurli og húsadýraáburði. Til að tryggja að sá úrgangur sem berst frá eldhúsum og mótuneytum sé lífbrjótanlegur þá leggur Íslenska gámafélagið ehf. áherslu á að fræða viðskiptavinum sína um hvað má flokka sem lífrænan úrgang og gefur út nánar leiðbeiningar þess efnis sem eru afhendar viðskiptavinum. Einnig er fylgst með flokkunarílátum með lífbrjótanlegum úrgangi til að fullvissa að einungis sé um lífbrjótanlegan úrgang að ræða. Ef annar úrgangur finnst í flokkunarílátinu þá endar innihald þess íláts ekki í moltugerðinni.

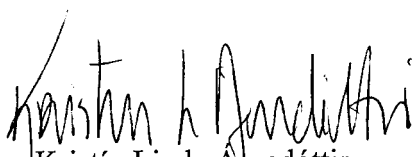
Til að tryggja gæði moltunnar, þá tekur umsækjandi örverusýni úr hverri framleiðslulotu skv. þeim kröfum sem gerðar eru í reglugerð 674/2017, um heilbrigðisreglur að því er varðar aukaafurðir úr dýrum og afleiddar afurðir sem ekki eru ætlaðar til manneldis. Einnig hefur umsækjandi látið mæla þau efni er kveðið er á um í viðeigandi reglugerðum, starfs- og rekstrarleyfi og hyggst endurtaka þær mælingar árlega. Í umsókn kemur fram að einungis er afhent molta sem er fullunnin og hefur staðist allar heilbrigðiskröfur reglugerðarinnar. Ef framleiðslulota uppfyllir ekki kröfur þá er afurðin send aftur í gegnum vinnsluferlið.

Greiningar á sýnum fara fram hjá Mátis ohf. sem er faggild rannsóknarstofa og beitir faggildum mæliaðferðum. Í umsókn kemur fram að verkferlar eru í stöðugri endurskoðun út frá niðurstöðum innra eftirlits ásamt reglubundnu eftirliti Heilbrigðiseftirlits Austurlands og Matvælastofnunar.

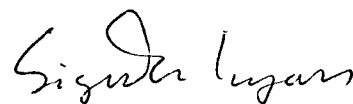
Íslenska gámafélagið ehf. hefur skv. framansögðu fært gild rök fyrir því að það muni geta tryggt að framleiðsla vörunnar muni ávallt standast settar kröfur og til frambúðar uppfylla fjórða matsþátt álitsins.

Vakin er athygli á að ef sett verða viðmið um lok úrgangsfasa fyrir þann úrgang sem ráðgefandi álit Umhverfisstofnunar fjallar um, sbr. reglugerð nr. 564/2014, um lok úrgangsfasa, þá fellur ráðgefandi álit Umhverfisstofnunar úr gildi og ber umsækjanda þá að fara eftir þeim viðmiðum um lok úrgangsfasa, sbr. 7. gr. reglugerðar nr. 1078/2015, um endurnýtingu úrgangs. Jafnframt er vakin athygli á að Umhverfisstofnun er heimilt að afturkalla ráðgefandi álit sitt ef mengun af notkun viðkomandi vöru er meiri en búast mátti við þegar álitíð var veitt eða ef breytingar verða á öðrum forsendum er lágu til grundvallar álitinu, sbr. 7. gr. reglugerðar nr. 1078/2015, um endurnýtingu úrgangs.

Virðingarfyllst

Kristín Linda Arnadóttir
forstjóri

Sigurður Ingason
sérfræðingur